

Dúzs község bemutatása

A teljesítménytúra rajtjának helyt adó falu Tolna megye középső vidékén, a Tolnai–Hegyháton, a Kapos folyó jobb partján fekszik. Végighalad rajta a Dombóvárt Hőgyésszel összekötő 6532. számú út. Megállója van a Budapest – Pécs villamosított vasútvonalon. A falu déli határát nagyvadas jellegű erdő képezi, melyben nagy számú szarvas, őz, dām vad és vaddisznó él. Gyógynövények és védett növények ugyancsak találhatók. A mezőgazdasági művelésre alkalmas terület talaja nagyrészt homokos. A domboldalakon a szőlőtermesztés régi múltra tekint vissza, Dúzs szőlőhegye a szekszárdi borvidék völgyégi körzetének tagja.

Határából egyaránt került elő lelet a lengyeli kultúra (kőkor, Kr. előtt 3000 körül – ezzel kapcsolatban a túra utolsó szakaszánál, a Wosinszky-emlékműnél még olvashatnak), a rézkorból, a népvándorlás és a honfoglalás idejéből. Első írásos említése 1298-ból való [Duus]. A török alóli felszabadító háborúk alatt elnéptelenedett. 1740–1780 között, Mária Terézia uralkodása idején kezdődött meg Dúzs újbóli betelepítése, főként német ajkú családokkal.

1925-ben lakosságának 96%-a német nemzetiségű volt. Az 1929-ben épült katolikus elemi népiskola két tantermében két tanító foglalkozott a gyermekekkel. (Ma eljárnak Hőgyészre a diákok, az épületben a polgármesteri hivatal nyert elhelyezést. Az épületet belülről is megismerhetjük, hiszen itt lesz mind a négy távolságú teljesítménytúránk rajtja.) Az épület virágos előkertjében áll a két világháborúban elesett helyi hősök emlékműve.

A lakosság nagy része katolikus vallású. Dúzs középkori temploma a községen kívül állt. A mai, Szent György vértanú titulusú templomot 1828-ban építették klasszicista stílusban, a falu központjában. Szószéke barokk munka. A lakosság megélhetését a földművelés, az erdészet és a vasút biztosította. Az igen fejlett szőlőkultúra – Mária Terézia hivatalos fehérbor-szállítója volt egykor a falu – az 1950-es években hanyatlásnak indult, majd a Hőgyészi Állami Gazdaság jóvoltából nagyüzemi szőlőtáblákat telepítettek, s a dúzsi bor ismét megindult a hírnév felé. (Az első ellenőrzőpont éppen egy pincészet szomszédságában került kijelölésre.)

A demokratikus átalakulást követően Dúzsban megnőtt a munkanélküliség, a kilencvenes évek közepe óta viszont csökkenő tendenciát mutat. Továbbra is a legnagyobb munkáltató a vasút, azontúl a környező városokban (Dombóvár, Tamási) kapnak munkát a törekvő dúzsiak. A község címere pajzs alakú, egyenes és görbe vonalakkal tagolt. A kék és a zöld színnel két részre oszlik. A pajzs osztott, alul ívelés választja el ezüst színnel, mely a Kaposzt szimbolizálja. Alul a felirat is ezüst színű. A felső rész alapja kék, balról álló három, sárga színű búzakaralász a mezőgazdasági profilt jelképezi. Ugyanott jobb felől sárga színű nap, az élet szimbóluma. Az alsó részen bal oldalt egy barna ögzida utal a falu körüli vadászterületre, jobb oldalt pedig barna, zöld és bordó színnel egy szőlőtőke a bortermelésre.

A ma 267 lakosú Dúzs közigazgatásilag Szakály körjegyzőségéhez tartozik Tolna megye Tamási kistérségében.

Mucsi község bemutatása

A főutaktól távol, a Mucsi-Hidas-patak mentén fekvő falut 1403-ban említik először. A török idők alatt elnéptelenedett falut Fulda környéki (Németország Hessen tartománya) sváb telepesekkel népesítették újra. A Historia Domusban olvashatjuk, hogy 1714-ben a betelepülő német hívek hozták rendbe a régi templomot. 1745-től Bayermann János plébános pontos anyakönyvi bejegyzéseket vezetett a születésekről, házasságkötésekről, halálozásokról. Ezidőtájt szinte a teljes lakosságot a betelepült német ajkúak adták. Nyelvjárásukat napjainkban is beszéli néhány idős ember. A beköltözők elsősorban földművelésből éltek, híresek voltak szőlőültetvényeik, s a zamatos borok.

A XX. század történelmi viharai, háborúi Mucsit is érzékenyen érintették. Az elszegényedő családok tagjai közül sokan választották a kivándorlást a jobb megélhetés reményében. A II. világháború utáni kitelepítések következtében a község csaknem teljesen kihalt, alig néhány német ajkú család maradt Mucsiban. Az idevalósi emberek ragaszkodását jelzi, hogy több család az erőszakos kitelepítést követően később visszaszökött. A távozottak üres házaiba az ország távoli részeiből érkeztek családok. A 454 lakosú Mucsi község Szakály körjegyzőségéhez tartozik Tolna megye Tamási kistérségében.

Szent István király római katolikus templom

Az elődje megújításával 1781-ben emelt késő barokk mucsai szentegyház a falu felett áll. Sekeres-tyeszekrénye, padjai rokokó, oltárai és szószéke copf stílusúak. Főoltárának menza alatti üvegfülkéjében egy világszerte egyedülálló ereklye látható. Valerius Felicianus keresztény vértanú ereklyéit a diplomata Apponyi (II.) Antal (1782–1852) kapta vatikáni követ korában XII. Leó pápától. 1833-ban került mai őrzési helyére. A csontvázat viasszal vonták be, ez adja szoborszerű kinézetét.

Annafürdő

A Lengyel község harárában fekvő Annafürdő az Apponyi családnak köszönheti hírnevét. A hagyomány szerint a gróf felesége, Pajacsevich Teréz grófnő reumás betegségben szenvedett. Kezelését férje Lengyelen a kastély közelében kívánta megoldani. Erre volt alkalmas a mai napig itt működő forrás. Ezért annak közelében gőzfürdőt létesített. Minthogy a gőzfürdő gyógyító hatással volt a grófnő betegségére – és ennek hamarosan híre is ment – sokan vették igénybe a gyógykezelést. A fürdő sorsáról gróf Apponyi József a végrendeletében külön rendelkezett. Örökösének felesége, Benkendorff Anna grófnő is igen megkedvelte ezt a fürdőhelyet. A fürdőzők részére hat pihenőszobát építtetett, a családja számára pedig külön, lakható épületet készíttetett. Anna grófnő a fürdőnél az iskolás gyerekek részére évente majálist, versenyeket, tombolókat rendezett. Halála után róla nevezték el.

1926-ban a tulajdonos, gróf Apponyi Sándorné a Magyar Nemzeti Múzeumnak adományozta 2189,6 katasztrális holdnyi erdőterületét. Mivel a fürdő az erdőben volt, így annak kezelése is a Magyar Nemzeti Múzeumra szállt át. A II. világháború után az erdő a Magyar Állami Erdőgazdaság gondozásába került. Az Anna-forrás és környéke 1975 óta természetvédelmi terület, ma a Tamásiban székelő Gyulaj Erdészeti Zrt. kezelésében van. Az egykori fürdő helyén ma Turisztikai és Természet-ismereti Központ működik. Hogy az itt rejlő természeti szépségeket minél többen megcsodálhassák, tilos a növényeket gyűjteni, szállítani és értékesíteni bármilyen fejlődési alakjukban (mag, hajtás, dugvány stb.).

Annafürdő a tőle mintegy 2 km-re lévő Lengyelhez tartozik. A község számos műemlékkel rendelkezik, leghíresebb az 1829-ben emelt, s még abban a században eklektizált volt Apponyi-kastély és 22 hektáros védett parkja. Ma az Apponyi Sándor Mezőgazdasági Szakképző Iskola és Kollégium működik benne. Jellegzetessége a négy bejáratú ajtó, a 12 kémény, az 52 szoba, a 365 ablak – az év szimbólumai. Parkját a Tájak Korok Múzeumok Kiskönyvtár 366. számú kötete mutatja be. Svájci mintára épült tehenészetet, német és bukovinai székely emlékszobát, 125 éves óvodatörténeti kiállítást, helytörténeti gyűjteményt, mezőgazdasági gépkiallítást, Apponyi emlékszobát is találunk.

A Papdi kápolna

A Mucsai határában álló kápolna a török időkben elpusztult Alsó-Papd falu templomcskája volt. Az 1720 körül Fuldából áttelepült mucsai és a lengyeli németek többször felújították, azóta is Szűz Mária-kegyhelyként tisztelik. Titulusa a 14 segítő szent, németül Vierzehnheiligen. A településektől ma távol álló kicsiny szentegyház megújítását 1882-ben és 1930-ban végezték el.

A Wosinszky Mór-emlékmű

A környék legmagasabb pontja az Annafürdőtől, Mucsitól, a copf evangélikus templomáról nevezetes baranyai Mekényestől, valamint Kurd községtől egyforma távolságban lévő hegyvonulat késő bronzkori földsáncot rejt. Fiatal plébános korában, 1881-től kutatott itt Wosinszky Mór (Tolna, 1854 – Szekszárd, 1907), a későbbi esperes. Az itteni őskori telep feltárását követően az egész megyét átvizsgálta régészeti szempontból. 1896-tól az általa feltárt leletekből megalapított Tolna Vármegyei Múzeum igazgatója lett, mely ma az ő nevét viseli. A neolitikus időszakot az itteni első kutatás emlékére lengyeli kultúráként ismerik. A sáncon 1985-ben, a szekszárdi nemzetközi ősrégészeti konferencia alkalmából állították fel Wosinszky Mór emlékoszlopát, Farkas Pál alkotását. Mellette erdei pihenőhelyet alakítottak ki.

Kurd község bemutatása

Története

A Kapos két partján települt község területe ősidők óta lakott hely. Határában a XIX. sz. közepén etruszk eredetű kétfülű bronzvedreket (cisztákat) és hamvasztásos temetkezés nyomait tárták fel. A bronzvedrek a Magyar Nemzeti Múzeumba kerültek. Az Árpád-kori, templomos település nevét először 1138-ból származó oklevél, majd egy 1232–1237 közötti időből származó adóösszeírás említi. A hódoltság idején a törökök javadalom-faluja volt, a szászi (szászvári) várhoz tartozott. 1669-ben a Völgység falvaival együtt pusztá helynek írták. Fényes Elek Geográfiai szótárában ezt írja: „Kurd, magyar falu, Tolna vármegyében, a Kapos bal partján, utolsó postája Szekszárdhoz nyugotra 4 mérföldnyire, 1250 katasztrális holddal, parochiával, templommal. Van első osztályú szántóföldje, jó bort termő szőlőhegye, derék erdeje, hídja a Kaposon, s kőépületei az itt tanyázó lovasság számára.” A Tolnai Világlexikon 1927-ben írta róla: „Nagyközség Tolna vármegye dombóvári járásában, 1920-ban 1780 lakossal. Vasútállomás Kurd–Csibrák; posta, távíró Kurd–Csibrák.” Kurd szülötte Sebestyén Géza (1878–1936) jellemzősínész, aki több vidéki társulatban, illetve színházban játszott, igazgatott. 1924–1936 között a Budai Színkör igazgatója volt.

A ma 1206 lakosú Kurd körjegyzőségi székhely Tolna megye dombóvári kistérségében.

Nevezetességei

Szent Lőrinc titulusú római katolikus templomát 1765-ben emelték. Karcsú, magas tornya a homlokzat előtt áll. Főoltára a bécsi Johann Martin Fischer (1740–1820) alkotása, a pécsi székes-egyházból származik. Szent Anna oltárának képét Zichy Mihály (1827–1906), az orosz cári udvar akkor már Párizsban élő festője alkotta 1846-ban. A Petőfi Sándor utcában, a templom közelében álló, tekintélyes nagyságú plébániaház 1831-ben épült. A Kotsits Margit utcán a művelődési otthon túl, nyugat felé sétálva, a Hunyadi János utca keresztezését (benzinkút, pizzeria) elhagyva érünk a temetőkertbe. Az itt álló, Krisztus Urunk feltámadása titulusú temetőkápolna 1775-ből való.

Kurd címere

Pajzs alakú, három részre tagolt, hagyományos magyaros tónusú, szabályos címerében a kék szín a békés lakosságra, a szőlőfürt a bortermő helyre, a három kalász a jó minőségű szántóföldekre, a középen lévő hullámos vonal az éltető Kaposra, az alsó rész zöld színe a folyó melletti legelőkre, a farkas pedig a község nevének feltételezett eredetére emlékeztet.

Mint gyakorló országjárók, szívből javasoljuk, hogy ne csak teljesítmény-túrázni, hanem gyönyörű hazánk eme csodás szegletének kincseit megismerni is mielőbb térjen vissza hozzánk! Ígérjük és hisszük, nem fogja megbánni!

Köszönjük, hogy ellátogatott vendégszerető vidékünkre!

Az 1985-ben alapított Tájak–Korok–Múzeumok Egyesület elérhetőségei:

+36–1–784-8588; +36–20–946-4659; tkme@tkme.hu

web: www.tkme.hu

PÜNKÖSD VASÁRNAPI MENETREND:

vonat	Bp. Déli	i.	05.00	07.15	vonat	Kurd	i.	14.21	16.21	18.20	20.21
		é.	<u>06.00</u>	08.06		Dúzs	é.	14.30	16.30	18.30	20.30
Pusztaszabolcs		i.	06.07	08.07		Pusztaszabolcs	é.	15.51	<u>17.51</u>	<u>19.51</u>	<u>21.51</u>
	Dúzs	é.	07.24	09.24			i.	15.52	18.00	20.00	22.00
	Kurd	é.	07.33	09.33		Budapest Déli	é.	16.44	18.59	20.59	22.59
busz	Dúzs	i.	08.34		busz	Kurd	i.	06.28	08.19	12.38	15.56 17.24
	Kurd	é.	08.46			Dúzs	é.	06.38	08.31	12.48	16.04 17.36